

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyed évre 2 K. A hirdetésekért első díj szerint számítjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő:

Dr. PÁL GÁBOR

A lapha szánt közlemények

előfizetési díjak, hirdetések és cserepéldányok a lap címére (Csikszereda, Rákóczi-utca) küldendők. Hirdetési díjak előre fizetendők.

—: Megjelenik minden szombaton. —:

—: Kéziratokat nem adunk vissza. —:

Hol van a nép? Kondítsuk meg a vészharangokat!

Irta: Portik Andor.

A Csiki Hirlap 1913. nov. 29., az Ellenzék dec. 5-iki számában „A védtelen székelység” cím alatt vezércikket írtam, melyben szerény tehetőségemtől feltehetően való színekkel törekedtem megrajzolni a keleti Magyarország elhanyagolt, védtelen állapotát és igyekeztem festeni azt az igazán kétségbejítő jövőt, mely már reánk a legközelebbi nagy európai bonyodalmak közepette is vár... Követeltük benne Erdély, különösen pedig Csik és Háromszék katonai megerősítését; az Erdélyi hadtestparancsnokság olyforma kettősztását, hogy az egyik székhelye Marosvásárhely legyen; a székelységnek, a székelly ezredeknek a marosvásárhelyi hadtestbe való beosztását s kizárólag a székellyföldön való elhelyezését; kellő arányt gyalogság, tüzérség, lovasság stb. számában; elégséges felszerelésnek, municiónak a székellyföldön való készenléte helyezését. Fölhívtuk a társadalmat a székelly nemzetségi szervezésére... De nem akarok ismétlésekbe bocsájtakozni, csak röviden szeretnék áttekinteni az azóta történteket, hogy helyesen mutathassak rá legidősebb és legsürgősebb teendőinkre.

Mikor a fenti cikket közlétem, nagyban készültünk az Erdélyi Szövetség kolozsvári alakuló gyűlésére. E ritka alkalmat óhajtottuk megragadni, ekkor szerettük volna, ha a Kolozsvárt összesereglett erdélyi magyarság méltóság teljesen emelte volna fel szavát a védtelen székelység, a védtelen Erdély érdekében, s tett volna gölláti lépéseket a tettek mezején. Ezért küldöttük meg e szerény cikket Erdély néhány vezető nagyságának. Szomorú, azonban, célt nem értünk! Szavaink ott, hol annak nem így kellett volna történnie, süket fülekre találtak.

Hanem jött aztán a Tisza-féle oláh paktum, annak vérlázító részletei, az oláh vezérek nyilatkozatai, — a nemzet és nagyjai, mint részeg emberek hajnali szél fuvalmára, hirtelen józanodtak ki. A delegációban már akadt magyar ember, ki rámutasson erdély védtelenségére; Kolozsvár, Pozsony, s számos más város és megyék törvényhatóságai éleshangu feliratokban követelték és követelik ma is a keleti határok, az erdélyi magyar szigetek katonai megerősítését. Örömmel kell megállapítanunk, hogy az utóbbi időkben a székellyföldön is mindinkább ébrednek ama veszedelem tudatára, mely elsősorban is székelly hazánk boruló ege fölötti tornyosul. Csikszereda, Székelyudvarhely már katonai szempontokból is követelik az őket összekötő vasút kiépítését.

Ma azonban mindezen lépéseknél tovább kell mennünk. Az egész Erdélyben, de főként a székellyföldön meg kell kondítsuk a vészharangokat, mint egy egészséges hatalom, melynek parancsava elől kitérésnek helye nincs, kell föllépnünk és követelnünk, hogy a mi vérünkön és pénzünkön husból és vérből, kőből és fegyverből állítassanak sziklavárak Erdély szorosaira és magaslataira!

De mindez nem elég!

Csak az 1914. év tavasza is a tanulságok egész tengerét önti a magyar nemzetre.

Annak a Vlaicunak, ki Románia örömjongása közepette indult légi utra, hogy a Kárpátokon át való repülésével mintegy jelképezze Erdélynek a dákorománok által való elfoglalását, de akit a magyarok Istene a gazindulatu tett elkövetése előtt a Kárpátok lábai elé, a porba suttott, — ennek a Vlaicunak akarnak most szobrot állítani, mondván:

„Vlaicunak a szobrot úgy kell felállítani Predealon, hogy a nagy román áviatikus ércalakja arccal Erdély felé fordulva mintegy jelképezze, hogy Vlaicu mutatta meg legelőször, merre vezet az út a Kárpátok felé.”... (De a kárpátokon átvezető utat már ő se tudta megmutatni. Ebbe Csabakirályfi is beleszólt.)

Ez az egyetlen mondat, mit idéztünk, magában elegendő arra, hogy élénk világot vessen a leghomályosabb magyar elmébe is. A Román Kulturlika bukaresti gyűlése, melyen már tábornok urak tartottak rövid, de annál velősebb szónoklatokat Erdély elfoglalására vonatkozólag, — a balázsfalvi, égbekiáltó arcatlansággal kigondolt és megrendezett tüntetés, a gyulafehérvári hatalmas arányú népgyűlés, melyen az oláh parasztsók tízezer papok és tanítók (hallod magyar pap és tanító?) vezetése alatt, mint egy ember jelent meg, és a többi dolgok mind, mind szívünkbe vágó, élő tanubizonyosságai ama ténynek, hogy ezzel szemben a magyarság, de kit már földrajzi helyzeténél fogva is legérzékenyebben érint, a székelység száz mérőlélekkel elmaradottan bandukol ellenségei nyomdokában a kötelességteljesítés útján!...

Hol van nálunk magyaroknál az a közművelődési egyesület, mely az oláh Astrához hasonlóan a legelrejtettebb, szétszóró, házakból álló faluba is bevigye a maga kulturális szervezetét, meg ezer számra menő előadásokon, gyűléseken népiünnepélyeken s a két kézzel pazarolt, népies nyelven írt rőpiratok tömegével terjeszse a művelődést, ébressze a nemzeti, faji öntudatot?.. Mert pld. az Emke, melynek 25 éves jubileumára is csak előrekért jeggyel lehetett bemenni, s melynek közgyűlésein hiába keressük az Astra gyűlésein mindig megjelenni szokott nép ezreit, tényleg magasabb közművelődési feladatok megvalósítására hivatott...

Hol van nálunk az a Román Kulturligához hasonló szervezet, mely a Romániában élők 100,000 ósi moldvai csángóság, s a még kétszer annyi bevándorolt magyar kulturális, gazdasági érdekeiért akkora harcot folytatna, mint amaz, — s mely ugyancsak Romániában öntudatos, harcoló magyar egységet hozna létre, azt anyagilag, erkölcsileg támogatná?

Hol van nálunk székellyeknél az oláh Komitéhoz hasonló ama szervezet, mely mint a székelységnek felekezete, osztályok szerinti, de azok fölött álló képvisellete egységes állást foglalhatna székelly érdekeiben, s a székelység tömegét, tehát százezeit is egységes irányban mozgathatná bármikor? Hol van tegyük fel az ennek megfelelő Székely Nemzeti Tanács?.. Mert ez ugynevezett Székely Társaságok Szövetségéről, mely csak üdvözölni, bankettezni és feliratozni tud, jobb hallgatni és nem beszélni! A székelly-

ség még élő, de kiháló felben lévő szégyene!.

De azt kérdem: Ha kulturát terjesztünk, ha egyület alakítunk, ha népgyűlésezünk mindenütt és mindenütt, hol van maga a magyar nép, mely hajdan élő teste volt a székelly nemzetnek is? Nem történhetett Székelyországban semmi anélkül, hogy akár a lófó, akár a gyalogos székelly bele ne szólott volna! Részt minden köztevékenységből kivette mindenik! Ma a népet még az iskolai ünnepélyekről is kiszorítjuk! (Volt, van reá eset). Tud e, tudhat-e aztán így egyáltalában a magyar, a székelly arról: mi történik az országban, mit akarnak az oláhok, mi az, mit csinál az Albina, hogy a magyar mekkora elnyomatásban él Romániában stb. stb.?...) Kap-e egy esztendőben bár egyszer hasznos olvasni-valót? (Ha ingyen nem adunk neki, hogyan kedveltessük meg vele a kulturát?... Mindezekre bizony csak szomorú „nem” a felelet. Aztán csodálkozunk azon, hogy a magyar parasztsók oly könnyen itt hagyja őseinek vérével szentelt földjét, hogy nemzeti, faji öntudata oly alacsony fokon áll! Hogy züllik, hogy korszakozik!...

Hol vannak azok a tanítók, papok, kik olyan önfeláldozó, derék vezérei lennének népünknek, kik úgy bírják népük bizalmát, rajongó szeretetét, mint az oláh papok és tanítók, kik a magyar államtól kapott segélyekből százasokat adnak össze iskolák alapítására, fenntartására?... Hol van az a magyar, székelly ifjuság, mely pld. csak a kolozsvári oláh egyetemi ifjusághoz hasonlóan, fölfogva magasztos hivalását, kimenne az oláhság tengerébe szigetelt magyarok közé terjeszteni kulturát, s szíve lobogó lángjával gyujtana lelkesedést az elnyert magyar ezrekbe?..

Hol vannak mindama módok, eszközök, hol azok az emberek, kik életük, egészségük, vagyonuk kockázatásával hozzák mozgásba az élettelenül trespód erdélyi magyarság, de főként az egészséges, nagy tömeget képviselő székelység életejéit?... Mert hiába, Erdélyben minden magyart és székellyt erősen átfogó lángra van szükség ahhoz, hogy öntudatra ébredjen, s e láng világító tűzénél kézt-kézbe téve, megtegye azt, mit az ösök máskélezer éven át becsülettel teljesítettek: munkával, de ha kell vérrel tartsa meg a földet, melyet már eddig is tengernyi honfi vér öntözött!...

Hogy pedig mindezek teljesüljenek, szerintem nagy áldozatba nem kerül. Erdély magyarsága, de különösen székelysége az intelligens, tanult, vezetésre hivatott egyének akkora táborával rendelkezik, mekkorával a majdnem 3 millió kitévő oláhság nem. Már pedig, ha ezek becsületes elhatározással, minden kishitűséget, lustaságot legyőző akarral összefognak, — bekövetkezik, hogy a jövő nagy küzdelmeiben az oláhok által már előre kikiabált, lefogált siker fuccsa megy s a szebeni, a brassói, a besztercei havasok ormán a háromszinü nemzeti zászló emberfeletti áldozatok árán is hirdetni fogja a magyarság diadalát!

Vlaicu nem repülhetett át a Kárpátokon, az óra nem ütött, dacára annak, hogy a balázsfalvi oláh zászlóra fel vala írva, de a dákoromán sereg betörhet a Kárpátok szorosain, az óra ütni fog, azért véreimből való véreim, kondítsuk meg a vészharangokat!

A közigazgatás államotásáról.

A közigazgatás államotásáról szóló törvényjavaslatok tárgyalása a képviselőház bizottságaiban kezdetét vette s általánosságban már el is fogadták ezen javaslatot. Ez ősi intézmény reformálása előtt pedig a *közvetlenség bírálatának* kellett volna kitenni a javaslatokat, hogy a felmerülő sokoldalú észrevételek ismerete mellett a közigazgatás igazi érdekeinek megfelelő módosítások legyenek keresztülvihetőek. De a munkapárt ezt nem akarta azért, hogy ne legyen idő reá mutatni mindama rendelkezésekre, melyeknek egyedül célja az, hogy a *megyei tisztviselői kar az eddiginél még fokozottabb mértékben használtassék fel képviselőválasztások alkalmával kortesszolgálatra*, mely eldönt is a megyei tisztviselői kar tekintélyének hanyatlására a hivatali teendők elintézésében igazgatóságokra, az urak ellen való gyűlölet felkeltésére és növelésére és évekig tartó viszálykodásokra szolgáltató alkalmat.

Tudja mindenki, hogy a közigazgatás nagyfontosságú feladatai között egy sem volt olyan sürgős és annyi fáradságot igénylő, mint a választások idején a faluban való bújkálás, hová főispáni felhívás vitte ki a tisztviselőt — *tisztelességüknek, a vele szemben való megbecsülésének, hivatali teendőinek s a tiszta közigazgatás érdekének legnagyobb ártalmára*. Az a főispáni állás, melynek a törvény felügyeletimén az állami hivatalok felett széleskörű jogot adott, nem volt egyéb, mint *politikai agens*, kinek legelőbb gondja az volt, hogy maga körül gyűjtson minden existenciát, ki valamely érdekének onnan támogatását várta vagy feltételezte s a *közéleti tisztesség megrontásával* is hatalmi kedvezményeket nyújtson olyanoknak, kiket ennek lejtében aztán céljaira ellenmondás nélkül felhasználhatott. *Hivatali hanyagság, melyet tapasztalt, visszaélés, melyről tudomást szerzett, hatalmi tulkapás, melyről meggyőződött, csak akkor nyert legelőbb szűrmegtorlást, ha az azokat elkövető egyén a kormánypárt számára való cudar kérésedéssel hibáit „jóvátenni” nem igyekezett.* De kemcsok ott fenn folyt ez a munka, hanem az alsóbb hivatalokban is, melyekben felszövidött évtizedeken át az a mérég, melyet a főispáni irodákból a közigazgatás minden ágába beleoltottak. Szolgabíró, jegyző, finánc stb. kire nyórmást gyakorolni lehetett, tudta és érezte, hogy a *legelőbb ismeretesebb hivatali munka, a legnagyobb szorgalom és tiszteesség sem kapja meg azt az elismerést, mint a kormánypárt érdekében való apró huncutságok*, melyek különös érdemű jegyzetnek tel és a mindazokra nem kaplató egyénnel szemben fontos előnyt nyújtanak. Ezért volt az, hogy a korcsma és trafik engedélyek kiadásának vagy megvonásának a közszállítások ein yerésének vagy elvesztésének, az állami segélyezések kieszközölésének vagy megtagadásának, meg a falusi előjárói állások elnyerésének is a lehetősege a főispáni irodákban át dőltek el, hol nem érdem, méltányosság rátermettség, hanem a politikai fellegósbán való megalázkodás és kortesszolgálatra való felajánlkozás volt a legjobb ajánló körülmény.

De mi lesz még a javaslatok törvényerőre emelkedése után! A főispán jogköre — bár államotás mellett szükség sem volna reá — jelentékenyen megnövekedik úgy, hogy megyei alkirályi címet is nyerhetne. Még az alispánnál most meglevő jogcíme nagy része is az ő kezébe megy át, hogy „erődményesebben” felelhesen meg a Jeszenszky Sándorok, Barát Ármínok utasításainak. Az országban több százezer munkanélküli ember bolyong szerzetű, de van pénz hatvanhárom darab főispán dús fizetésére, kineknek „járászói” munkája már három év alatt teljes fizetéssel nyugdíjogosultságot érlel meg, kik se országot, se vármegyét nem szolgálnak, hanem csak azt a pártot, mely őket tartja. Az a főispán, ki a régi magyar világban igazi tisztelelet érdemű ura volt a vármegyének, nem kémskedéssel, besugással s a megyéinként nagy számmal található cudar emberek előttérbe helyezésével foglalkozott.

Aztán még most indul meg igazában a kegyért való versengés. A javaslatok szerint ugyanis az államotított közigazgatásba csak az a megyei tisztviselő vétetik át, kit a kormány átvenni akar. Voltaképpen pedig az a tisztviselő, ki a főispán kinevezésére ajánl. A többi mehet nyugdíjba. (Nem aggódunk azért, hogy Cskimegyében a nyugdíjasok nagyszámban lesznek, mert itt eléggé meghuzódott a tisztviselői kar). S ha arra gondolunk, hogy a kinevezések a jövő évi választások lezajlása után fognak a javaslat szerint megtörténni, úgy elképzeltelhető, hogy a tisztviselői kar ugyszólván kényszerítve van arra, hogy állásának biztósítása érdekében eldobja meggyőződését, tiszteességét, tekintélyét s versenyezzen a főispáni kegy elnyeréséért. Ez a legnagyobb gyalázat, melyet egy tisztviselői karral szemben elkövetni lehet s a melyre csak az a munkapárt volt képes, mely lelkiismeretfurdalás nélkül e nemzet minden intézményét megrongálta a saját érdekében.

A *fejelemi bíráskodás* pedig, melyet a javaslat tervez, a legnagyobb igazságtalanságokra fog vezetni, mert meghagyta végső fokon a belügyminiszter itélkezését *ahelyett, hogy független bíróságra bízta volna*. Megtiltja a tisztviselőnek, hogy végrehajtsa a meg nem szavazott adók behajtására és meg nem ajánlott ujonok kiállítására vonatkozó törvénytelen rendeleteket, de kimondja azt is, hogy a tisztviselőt a belügyminiszter és főispán állásától bármikor felfüggesztheti. Már most lehetséges-e még elképzelní is, hogy az a miniszter, aki a nemzet akaratával szemben a legnagyobb törvénytelenségre vállalkozik, sértellenül hagyja azt a tisztviselőt, aki akaratával szembe helyezkedik? Vajjon nem czerszer igazságosabb fejelemi eljárás volna e várható, ha a tisztviselő tudná, hogy a közigazgatási bíróság dönt ügye felett? Ez azonban nem valami jó munkapártnak, mert kiesne kezéből a megfélemlítés eszköze.

A főispáni állás fenntartása s a tervezett fejelemi bíráskodás megölje lesz annak, a mit tiszta közigazgatásnak neveznek.

Az államotásának eljött az ideje, de az a mód, mellyel megvalósítani akarják, még többet ront, mint az eddigi szervezet.

Ide igitakjuk végezetül Köllő Ignác marostordai alispánnak a javaslatról „Az Est”-ben megjelent nyilatkozatát:

„Az államotásnak híve vagyok.

De a mily szükséges az állami alkalmazás, — éppen oly szükséges a közigazgatási tisztviselőnek szolgálati pragmatikával ellátása és fejelemi ügyeinek végső fórumon független bíróság elé utalása. — Egyiket a másik nélkül megcsinálni beláthatatlan és a magyar államra katasztrófális eredménnyel járhat, de ha ez be nem következik is egy feltétlenül bekövetkező módosítás előtt, az ezen feltételek nélkül szervezett tisztviselői kar ki lesz szolgáltatva a mindenkori legelőbbség önkényének, akaratának, szeszélyének és a törvény csak írott malaszt marad, anélkül, hogy azok tiszteleletét bárki gondolná. Ily tisztviselői kar államfenntartói kötelességet nem teljesítheti és nem is tisztviselői kar lesz, hanem a felsőbb kegyekért versengő szolgahad. A törvényeknek nem végrehajtója, a jogoknak nem tisztelője, hanem megölje lesz.

Ily tisztviselői karban szolgálni egy tisztviselő sem fogja dicsőségének tartani.

Azért akadnak mindig emberek, akik vállalják a nekik szánt tisztviselői állást, de csupán kenyérszerzés okából, keserűséggel, a mint hogy végszükség esetén büntetőjogilag tiltott uton is lehet sokszor és kell kenyeret keresni.

Ami az előttünk fekvő javaslatokat illeti, ezek az államnak ezen szükségeit ki nem elégítik, de a magyar állam legnagyobb tisztviselői karának oly sok és nagy sérímet eredményeznek, a melyek a legnagyobb keserűséget és elszántságot képeznek kivállani.

Ily nagy testületet egy évre a képviselő választások előtt rendelkezési állapotba helyezni, ily nagy testületnek toloncutlevélet adni talán mégis több a soknál, hiszen a tisztviselői kar nem csirkefogók társasága.

És aztán mi történik az államilag a főispán által kinevezett tisztviselőikkel? Miért szűnik meg államilag adott mandátumuk, a mikor a rendelkezési év alatt ujra államilag kinevezetteknek kell lenniök? Ily módon jogokat elvenni jogi lehetetlenség. Hiszen aki nem arra való, azt el kell küldeni, de úgy, a mint minden modern és nem modern állam teszi: a közszolgálatra képtelenség, vagy az eltöltött idő, vagy fejelemi eljárás alapján, de nem toloncutlevéllel.

Nagy sérímet lesz a tisztviselői karnak az, hogy a közigazgatási bizottság lesz mindenható fejelemi bírója, a hol 12 állami alkalmazott nem függetlenül, hanem felsőbb kívánság vagy reárendeletre fog itélkezni a mindenkor pártszínezettel választott 24 biztósági tag társaságában. Én nem csupán a mai napot feltétele ezen bíróságól, de rámutatok arra, hogy a jövőnek is oly veszedelme ez, mint a mának.

A törvényhatóság az uj javaslat alapján a csendes kimulásnak és rövid időn belül az állami organizmusból való kimulásnak adatik át, mint a decentralizált önkormányzat magánzója. Ugy tapasztaltam hogy a munkapárti érzelmű tisztviselőkhöz vehemensebb fájdalmak fel a javaslat miatt, mint a pártolitikának kívül állók, vagy az ellenzékiek.”

A nemzeti Népszövetség és az Emke.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, vagy amint címének első betűivel általánosabban nevezni szokták, Emke április havában rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen nagy lelkesedéssel új munkaprogrammot állapított meg. Az Emkének alapszabályai szerint célja „a hazafiság fejlesztése nemzeti irányu művelés által”. Ez a cél az uj alapszabályokban és mun-

kaprogrammban így módosult: Az egyesület célja az erdélyi magyarság közművelődési és közgazdasági megerősítése.

A cél tehát tulajdonképpen ugyanaz maradt mint volt, csakhogy a szavakban részletesebben a gyakorlati élet követelményeinek megfelelőben van kidomborítva az egyesület teendője.

Ismeretes az egész ország előtt, hogy az erdélyi magyarság és székelység az utolsó évtizedek alatt mennyire meggyengült gazdaságiilag és mennyire hátramaradt a művelődés terén is. Maholnap Erdély elvesz Magyarországra nézve, mert az oláhok tervszerű, nemzetellenes gazdasági politikával kihuzták a magyarság lábait alól az elszegényedés és eladósodás következtében eladóvá vált földet. Az oláhok Erdélyben számbelilleg is igen nagy haladást tettek az utóbbi évtizedekben, míg a magyarság és székelység szaporodását az oláhországi és ujjabban az amerikai kivándorlás rendkívül ellensúlyozta, sőt csökkentette is. Jól tudjuk, hogy az erdélyi magyarság, székelység gyengülése, pusztulása valóságos nemzeti veszedelem. Egy évezreden keresztül a székelység és erdélyi magyarság védelmezte az országnak állandóan veszélyeztetett keleti halárszélét, s nem egyszer az egész országot a legendás székelly vitezsg mentette meg külső ellenségtől.

Az erdélyi magyarság és székelység megmentése tehát elsőrendű nemzeti érdek, mert ha Erdélyt elvesztettük, az ország természetes határainak megváltozásával az egész ország állandó veszedelem fogja fenyegetni. Az Emke, mely harminc éves fennállása óta az erdélyi magyarság és székelység megerősítésén dolgozik, tapasztalatai alapján belátta, hogy régi alapszabályai által korlátozott munkakörét, munkaprogramját ki kell terjesztenie, s át kell alakítania a gyakorlati élet követelményeinek, a nemzeti érdek szükségletei kielégítésének megfelelően változtatni meg munkaprogramját, hogy szabadabban és nagyobb credménnyel szolgálhassa megszaporodott nemzeti teendőit az erdélyi magyarság védelmében.

Az Emke nemzetmentő munkájában a jövőre beillesztelte programjába a testvér és rokon egyesületekkel való együttműködést, hogy célját így biztosabban, hatékonyabban szolgálhassa. Azok között az egyesületek között, a melyekkel az Emke a jövőben együtt fogja végezni nagy nemzeti hivatását, ott találjuk a mi ifju egyesületünket is, a „Nemzeti Népszövetség”-et. Nagyobb elismerés, fenségesebb dicsőség nem érhetne volna a Nemzeti Népszövetség-et, mint az, hogy az ország legelő és legelőbb közművelődési egyesülete velünk együtt, korlítotté akarja szent céljait szolgálni. Itt már el kell némulnía a Nemzeti Népszövetséggel szemben minden pártpolitikait, felekezeti gyűlölködésnek, mert az a kérésztés, amiben a Nemzeti Népszövetség az Emke által részesült, kizár becsületes, józan, hazafias gondolkozása magyar embernél minden ellenségeskedést és csak a minden magyar ember részére fennmaradó kötelezettséget hagyja fenn, hogy: egyesüljön minden hazája sorsáért aggódó és saját léteződekét is szívén hordozó magyar ember a Nemzeti Népszövetség-ben, mert csak itt találhatja meg saját sorsának és a nemzet jövődjének biztosítását.

Az ország közönségéhez ujjabb és ujjabb felhívasok érkeznek naponként uj egyesületek alakításáról. Hallotta-e azonban valaki ebben az országban, hogy a legnagyobb tekintélyű közművelődési egyesület valaha valamely uj egyesülettel közösséget vállalt volna? Tud-e arról valaki, hogy az Emke saját céljaival megegyezőnek, azonosnak találta volna valamely más országos népmozgalmi egyesülettel saját céljait és annak segítését kérte volna és a saját segítségét felkínálta volna egynek is? Be-csületes nemzeti céljainkat minden szóval, minden írásnál és tennél ékebben bizonyítja az Emke testvéri elhatározása, amely kötelező kell, hogy legyen az egész ország magyarságára és

mindazokra, akiknek lelkében él a magyar nemzeti állameszmé gondolata. Nem mi mondjuk, az Emke mondja, hogy a Nemzeti Népszövetség minő nemzeti szükséglet. Aki magyar és akinek lelkében él a nemzethez, fajához és ennek az országnak vérel megszentelt földjéhez való szeretet és ragaszkodás, az kell, hogy mindenféle politikai és felekezeti agyarkodással, aknamunkával és kultúrgergézéssel szemben hűséges, munkás katonája legyen a nemzet és a magyar nép jövőjéért dolgozó Nemzeti Népszövetségnek.

H I R E K.

— **Áthelyezések.** A Pénzügyi Közlöny legutóbbi száma közli, hogy a pénzügyminiszter a július hó 1-én működését megkezdő csikszerecai pénzügyigazgatóságához áthelyezte:

Cserna Károly és Schuster Olivér p. ú. tanácsosok, pénzügyigazgató helyetteseket, a budapest-vidéki; illetve dicsőszentmártoni p. ú. igazgatóktól, továbbá dr. Fejér Sándor és Sövény Ferenc p. ú. segéd-titkárokat a miskolci, illetve székelyudvarhelyi, — László Sámuel és dr. Daczo Mózes logalmazókat a zilahi, illetve székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság-tól. Dr. György Gábor áll. végrehajtott, Bíró Lajos irodatízszt és Juhász Dező földadó-nyilvántartási biztost, ugyancsak a székelyudvarhelyi igazgatóság-tól. Ritiz Antal irodavezetőt Nyitráról, Tamásik János irodatízszt Nagyszébenről, Lukács Gyula kataszteri irodatízszt Nagyenyedről, valamennyit hasonló minőségben, Schuster Olivérnek a p. ú. igazgató-helyettesi teendő ellátására adott megbizatással. A pénzügyigazgató minden bizonnyal Cserna Károly lesz, kinek igazgatói kinevezése, a kir. tanácsosi cím adományozásával, csak rövid idő kérdése.

Kinevezés útján jönnek még: dr. Gonda Tibor fogalmazó-gyakornok fogalmazói minőségben Udvarhelyről és dr. Szórtsey László bereczki lakos, fogalmazógyakornoki minőségben.

Végül a szemvevőseghé áthelyezést kaptak: Bocz Endre, Pálffy Aladár, Demuth Sándor számelenörök és Lukácsy Kristói számtiszt, valamennyien Udvarhelyről.

Ezzel az áthelyez. és kinevezésekkel még a létszám nem teljes, amennyiben a számtanácsosok és a kerülte főbiztos még hiányoznak.

Zakariás Lajos dr., gyergyószentmiklósi jbrósági joggyakornok a marcsvásárhelyi törvénszékhely helyezettét át.

Troknya Ferenc p. u. számtanácsos, a helybeli számvevősegi kirendeltség vezetője saját kérelméből Szentesre helyezettelt át, helyébe Ambergoz János székelyudvarhelyi számtanácsos helyezettét ide.

— **Barabás Márton** csikszerecai káplán Kápolnásfaluba plebánossá kinevezett.

— **Bákay Vilmos** csikszentmártoni ltki átalakító díjnokat az igazságügyminiszter az erdődi járásbíró-sághoz irnokká nevezte ki.

— **Zászlószentelés.** A dal- és zenecsörgő nagyszabásúnak ígérkező zászlóavatásának előkészületei a befejezés felé közeliednek. Előreláthatólag a Július 5. nem csupán egy zászló felszentelésének, hanem a magyar-dálnak is impozáns ünnepe lesz. Talán az idők jelle, hogy az élet viszontagságai közepette a dal szeretetében keresünk vigaszt s nem hagyjuk tovább parlogon heverni nemzeti sajátosságunk eme nagy kincsét. Addig, míg egy nemzet művészetét fejleszti és ápolja, nem lehet tartani annak elmulasztól. A művészetekben rejtő erő, maga a valóság, maga az élet:

Zászlószörgőiket eddig a következők váltották meg: Mikó Bálint 103 K-val; Csiksomlyói Növegylet 50 K, Bodor Gyula, dr. Fodor Antal, Gellő Béla, Niszelt Jakab és a Csikszerecai-Zsögödi Öltáregyesület 20—20 K-val; Kassai Lajos 15 K-val; a Csikmegyei Általános Tanító-egyesület, Görög Péter, Császár Jolán, dr. Imecs János, a szabadkai-, fogarasi-, nagykárolyi dalgyletek 10—10 K-val; Kajtsa József, Potoczky Pál 5—5 K-val; Kovács Árpád és Polgár E. Lajos mük. tagok 4—4 K-val. (Folytatjuk.)

A Brassói Magyar Dalárda, Bacsoni József e. alelnök vezetése mellett 3 kiküldött képvisellett magát. Bár a kolozsvári orsz. dalverseny miatt a legtöbb dalgylet le van kötve, dalárndák vezetősége mégis számít rá, hogy az ünnepeken mások is képviseltemni fogják magukat. A jelentkezési határidő f. hó 30-ika.

Itt említjük meg, hogy a Magyar Dalosszövetség évi rendes közgyűlést, dr. Bárczy István fővárosi polgármester elnöklete mellett, Budapesten f. hó 20-án tartotta meg. A Csikszerecai Dal- és Zenecsörgő a közgyűlésen Orbán Mihály karnagy képviselte, ki a magyar dal-kultúra jelenlegi állapotát illetőleg, gazdag ismeretekkel tért laza. Mondanunk sem

kell, hogy az ország ezen legkeletibb szögletében, uttórró munkát végző egyesületünket a szövetség érdeklődésé kísérő s egyesületünk azon felvett eszméjé, hogy a került központja Brassóba helyezzessék, kedvező fogadtatásban részesült.

— **A csikszerecai községi polgári leányiskola** mellett szervezett és 20 tanulóra berendezett internatusba való felvételtel folyamodók írásbeli kérésüket születési, iskolai bizonyítványai felszerelve legkösebb augusztus hó 15-ig a csikszerecai községi polgári leányiskola igazgatóságához — Csikszerecai — nyújtsák be. Ellátási díj 360 korona, mely havt előleges részletekben fizetendő. Mosás havi 3 korona. Bővebb felvilágosítás: al szivesen szolgál az igazgatóság.

— **Esperantó-előadás.** Junis hó 24-én, szerdán este fél hat órákor a vörmegeyháza nagytermében Robicsek Pál, budapesti szerkesztő ingyenes ismertető előadást tartott az Esperanto nemzetközi nyelvről. Előadásában ismertetett az esperanto keletkezésének történetét, fejtegette fontosságát és a praktikus nyelv terjesztésének szükségességét.

— **Bálványosutördő megnyitása.** Ez évben Bálványos útról új bérlet van: Bodó Albert karatnavolái bírtokos. Az ünnepélyes megnyitás július 5-én lesz, a mikor táncmulatságot, tomboltat. stb. rendeznek.

— **Nyugdíj-lázás.** Bányai Sámuel törzsrőmster és Bende Lajos járásrőmster július hó 1-ével az ideiglenes nyugdíjállományba helyeztetnek.

— **Károlyi megválasztása.** Gróf Károlyi Mihályt június 22-én délelőtt 9 órákor ellenjelölt hiányában egyhangulag Cegléd város képviselőjévé választották.

— **A brailai magyar egyesület 25 éves jubileuma.** A brailai ref. Kálvin-temetkezési egyelet f. hó 7-én ünnepelte meg fennállásának 25 éves jubileumát.

Az egyesület az alkalmaló programját jelentősen kibővítte, amennyiben otthoni szerez a brazilai magyarságnak.

— **Vákár Gyurika** Vakar P. Arthur lapszerkesztő fia fia tíz hónapos korában Gyergyószentmiklóson elhunyt f. hó 20-án.

— **Halálhöz.** Székely vérünk egyik kiválósága Lajos István csiktapoccai származású V-öd éves orvosnövendék, kiről búszéggel beszéltek tanárai, tanulótsárai és ismerői egyaránt. — folyó hó 22-én hivatásának áldozata lett. Tragikus sorsa mindenki részvételt keltt fel és özvegy edes anyját iránt mely szánakozás nyilvánul meg, ki a következő meglátó jelentést küldötte szét.

En, aki a szenvedéseket az özvegyiség terhelével együtt az isteni gondviselésben való megnyugvással viseltem, en a szerető édesanya, kétségbeesve kérem most is az irgalmas Isten gondviselésének erejét ahhoz, hogy ellene való lázadás nélkül sirlással em mind-azoknak, akiket illet, hogy az en jó, engedelmes, nagyrahatoltó fiam Lajos István V. éves orvostan-hallgató hivatásának köteles teljesítése közben szerzett betegségek, hosszas szenvedés után, e 22-én meghalt. Telmettel 25-én d. u. 5 órákor temettettem el, idegenben, a rákoskeresztúri temető halotás házából. Lelke üdvösségeért pedig itthon, Csiktapocain mondatok misét, öz. Lajos Lorincé.

— **A Gyergyó név eredete.** E címmel jelent meg dr. Szádeczky Lajosnak összefoglaló közleménye a Gyergyószentmiklósi lapokban az az „Erdély” c. Kolozsvárt megjelenő lapban. Velenőnye az, hogy a Gyergyó név a Gyergyó-jó — György folyó — György-patak névből származik. „Gyergyó” a György szónak régies oklevelekből is ösmeretes változata „Jo” a folyót, illetőleg a folyó vizet, putakot is jelönte ősmagyar (a közelében immár nem használ) szó, melynek azonban számos emléke maradt fenn, folyó és patak neveinkben. pl. a Sajó, Borattyó, Székelyó, Hejó Dicszajó, Sió, Tápó stb. nevekhon.

— **A repált vizet** e hó 30-án d. e. 10 órákor Kásonimper község-házánál berbeada a közbírtokosság és pedig a Magyar ásványviziforgalmi és kivitteli Rt. terhére 1927. évi július 30-ig terjedő 13 évre. Eddig 8500 korona bért fizetelt a nevezett társaság, de már fizetni nem tud, mert rosszul ütött ki neki a borviz üzlet. Pedig a Repáltviz igen keresett égvényes savanyu viz. Naponta 3600 liter palackozható belöve évi 311 napon át. Bánatpenz 3000 K. A közbírtokosság elnöke Boldizsár Lajos, kinek a feltételek megtekint-letők.

— **Cécó Remetén.** A remetei cécón nem nagy számú, de előkelő, válogatott közönség volt jelen, a mely élvezettel hallgatta végig W. Földes Anna irónő értekezését a csiki irodalomról és halásan mulatott Albert Vince ötletein, képeságin. Harsogó kacagás kísérte a Földes Zoltán irta dialogot (a Dialog a monologról), melyet Puskás Rózsika és Ambrus Dező adtak elő meglőpő ügyességgel, — valamint a Székely Miklós és Zakariás József páros kupáciát, a melynek viandó strolái nagyon leiszettek a közönségek. A műsort követő tánc reggelit tartott.

Felüliztettek: Melik István nagybírtokos, Kis Dénes plebános, Puskás Antal, Puskás Samu ifj. 20—20 K, Puskás Samu id. 10 K, dr. Elekes Márton 4 K, Molnár Károly, Puskás Imre 3—3 K, Puskás István 5 K, Málmassy Gerő 2 K, Nagy József, Zakariás Annuska 1—1 K, Gáspár Béla 2 K, Varga János 1 K, Gáspár Máté 2 K, Puskás Balint 1 K (Egy ív elvezetett, pöbön 2 K ősszeg van azon feltüntetve; ha előkerül, póbbon közzöve lesz.)

— **A katonák aratási szabadságolása.** A közös hadsereg és a honvédség csapalái most kapták

meg a hadügyminiszternek és a honvédelmi miniszternek az aratási szabadságról szóló rendeletét. A rendelet szerint minden földműveléssel foglalkozó és minden kisbírtokos katoná 21 napra szabadságot júnus 27-étől kezdődőleg két turnusban, ugy, hogy augusztus 3-ára már minden szabadságot katonának be kell vonulnia szolgálattételre. A rendelet szerint azok a gépészek és más foglalkozásúak, akik az aratásnál nélkülözhetetlenek, szintén szabadságot juthatnak.

— **Állatkínzások.** Az előző években is szövé tettük azt a rémséges állatkínzást, a mi a helybeli füreszgyár előtt fekvő sáros térségen történik. Mint a pusztába kiáltott szó, elveszett felhívásny nyomtanul. Nézzé meg bárki, a mi ott a delután órákban történik s megborzad az emberi érzés rajta. Kiráfárad, leisebezt hátt lovakat karóval, lejszenyéllel, ostorral ütnek örök hosszágú, mert nem bírják a terhel a sok helyen tédig éri sárbán. Szörnyőség, hogy ez az egész városban évek óta megtörtént és meglévő állapotban való változtatás nélkül maradt. Azt a teret valahogy csak járhatóvá kellene tenni. Azt hisszük, hogy joggal kötelezhetnék erre azt a gyárat, mely ugyszólvá egyedül használja fuvarozásra azt a területet, melyhez hasonlítható, még a legutolsó faluban sem található. De a józérés teszi elsősorban kötelességgé, hogy ne forduljon elő nap-nap után az, hogy a járökétek szemelátára foly ki a szeme a végtelékig előradát állatnak, melyet körülálva ötemlatalan véresre vernék.

Kérjük a városi hatóságot, legyen valamit az állatkínzások megszüntetése érdekében. Csodáljuk, hogy az a gyár, mely oly nagy lökével dolgozik, nem tesz semmit az ut járhatóvá tétele végélt, a mi csekély összegbe kerülne.

— **Hirdetmény:** A csikszerecai kir. törvénszék elnöke az 1897 évi XXXIII t. cz. 2-ik §-ának rendelkezése alapján közzhírre teszi, hogy a csikszerecai kir. törvénszéknek szervezett esküdtbíró-ság elnökevé az 1914. év hátralevő részére Bignor József kir. törvénszék elnök jelöltetett ki.

A Nemzeti Népszövetség legújabb füzeté is bő és változatos tartalommal jelent meg. Az átvett cikkek kivétel a következők képezik a tartalmát: 1. Blnüsa Magyarország. Statisztikai számadatok sorozata az egyes bűnesetekről, rámutatva, hogy a lopás, rablás és síkaszatás, rablójelkösség az utolsó évtizedben emelkedett mutat.

2. A Község c. rovatban a községi és körjegyzők magánmunkálatainak díjtéről olvashattunk ismereteket.

3. **Közgyűlési rovat** a Törpírtokos és Kirbírtokos és a Kisgazdák magyarországi helyzetéről értekeztek.

Van ezenkívül mezőgazdasági, állattenyésztési, kerestési, melhészeti; katonai-ügyi irodalmi és jogvéddő rovat, mind hasznos és közérdeklő cikkekkkel. Különösen a jogvéddő cikke (A szorgalmi jogról) lehet hasznos az ilyenekben járatlan falusi népnek.

A Nemzeti Népszövetségbe kezdettől fogva vezetett bizalmunkat megazáródítva látjuk minden egyes füzeté megjelenése alkalmából, a így pártolását utolag is csak a legmelegebben ajánlhatjuk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

P. D. Az újabb anyagból a vers kerül alkalmilag közlére.

Dal. Ugyancsak alkalmi közlére tettük félre a korábban bejött szépirodalmi anyag torlódása miatt.

X. V. Újabb közleményét köszönjük, eddig, s ezuttal is azért nem adhattuk közre, mert egy kis átírásra szorult. De egyes adatait idézni legalább is fogjuk a következő számbunkban, egy hasonjárnyu cikkkel kapcsolatban!

LAPKIADÓ: „CSIKI HIRLAP” TÁRSASÁG.

15 család méh,

kaptárokkal és felszereléssel együtt olcsó áron eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Szám. 804—1914. véghr.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó az 1881 évi LX t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a csikszerecai kir. járásbíró-ságnak 1914. évi 229. számú végzése következésében Dr. Gál József ügyvéd által képviselt Iszak Ilennik javára 31 kor 60 fill. s jár erejéig 1914. évi február hó 9. napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján is ez felüljelölt 656 koronára bocsált következő ingóságok, úgymint: butorok, nyilvános árverésben eladatnak.

Mely árverésnek a csikszerecai kir. járásbíró-ság 1914 évi V. 276. számú végzése folytán 31 korona 60 fillér megállapított költsége orójígi, a végrehajtási számvódé lakásán Csikszereдан lendő megtartásra 1914 évi július hó 4. napjának delután 3 órája határidőül kitűzött, és ahhoz u venni szándöközik ezennel oly megjelözéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében a legtöbbet ígérőnek, becsláron eladandóknak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságoknál is le- és felülfoglaltattak az ezokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is eladndótték.

Kelt Csikszereca, 1914. évi június 12-ik napján.

Molnár Sándor, kir. bír. végrehajtó.

Eladó két darab fejős bivaly, cím a kiadóhivatalban 2-3

Kiadó lakás.

Üzlethelyiséggel — Csikszerezében a Kossuth-utcában. A Krausz Mihály-féle lakások, egy szárnyon üzlethelyiséggel, két szoba, konyha, kamara és pincével, a másik szárnyon hat szoba, konyha, kamara pince és istálló velelményeskerettel. Ertekezhetni lehet **Krausz Mihály** kereskedőnél Csikszentdomokoson 2-3

Rács Béla kereskedése Karcfalván

ELADÓ.

Vevő az üzlettel sem követelést, sem tartozást nem kell átvegyen; átvétel tárgyát csupán az árukészlet és berendezés értéke képezi, saját házáat lakással, nagy üzlet- és raktárhelyiséggel **5-10 ÉVRE BÉRBEADJÁ.** 1-11

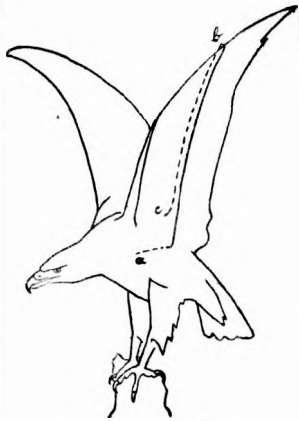
Szemere László madártani állomása

Zsögötfürdő

(CSIKMEGYE)

A dermo-plasztikai preparálás minden ágában rendelkezésre áll a nagyközönségnek.

Szörmés-vad minden nagyságig!

Nincs üzemmazar!

Nincs üzleti veszteség!

Bármilyen

öntött vasat, gép-alkatrészeket, fogas vagy más kerekeket, lánc-kut állványokat és más kut-szivattyú testeket, szóval minden előfordulható olyan vasöntvényeket, melyek akár elrepedve, akár egy vagy több darabba eltörve vannak, azoknak sikeres és a ronnali forrasztását vállalom.

A forrasztás idő tartalma rövid s az üzem szünetelése jelentéktelen. A törött daraboknak ujjakkal való pótlása nem szükséges s az olcsó forrasztás mellett nagy pénz megtakarítás.

Forrasztási módszerem nem azonos az — u. n. autogén hegesztéssel, — hanem minden tekintetben jobb, mert a forrasztás után a tárgy a forrasztás helyén el nem törhető. Varrógépeket és más minden egyéb lakatos szakba vágó dolgokat jól és olcsón javítok.

PAAL ANDRÁS géplakatos-mester Csikszereda, Appafi M.-u.

Most jelent meg!

A jégvirág — a sarkkutatók története

Irta: dr. **GHOLNOKI JENŐ** egyet. tanár.

Temérdek képpel illusztrált kötetünk a tudomány vértanuinak, a Pólusok meghódításáért évszázadokon át folytatott, emberfeletti harcát ismerteti. A szerző maga is híres világgutató és tudós. E nagyértékű irásában élénk tárja azoknak a nagy hősöknek — Hudson, Franklin, Scott — megrázó drámáit, amelyek az örök fagy misztikus kódében lejtészódtak. Ez az első magyar munka, amely az északi és déli Sark meghódításának történetét adja.

A gazdagon illusztrált kötet ára 6 korona s megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

Kristály máreiusi és maláta sör

CSAK A

Sörgyár-

BAN KAPHATÓ.

Gyártelep és iroda:

Gál Ferenc

Gőzsörgyára Csikszerezében.

— Telefonszám: 36. —

Filó Károly temetkezési intézete Csikszereda

KÉSZIT:

JÓHIRNEVŰ

HAJLITOTT BUTOROKBAN

Elsőrendű butorokat. u. m. szalon, ebédlő háló- és fogadószoba berendezéseket tervrajzszerint szolid árak mellett. — Mintákkal, rajzokkal, költségvetésekkel díjtalanul áll a közönség rendelkezésére. Készítményeiért szavatosságot vállal.

Nagy Temetkezési Intézetében óriási választékban van a temetkezéshez tartozó mindennemű felszerelés.

10 koronán felüli vásárlásnál szép gyászkozsit díjtalanul bocsátja rendelkezésére a vásárlóknak.

Többféle kivitelben, elsőrendű minőségű készítményűeket tart raktáron. Kapható nagy választékban szék, asztal stb. stb.

Az árak gyári árban vannak számítva. Minden egyes darabért szavatol és felelősséget vállal. Nemtetszőket kicserél.

Alig használt 16 HP.

Warhalovszky-féle, jó karban levő

benzin motor

olcsón eladó. Cím: megtudható a kiadóhivatalban.

BUTOR

olcsó bevásárlási forrása Csikszerezében Rákóci-utca, (Hajnó József vendéglős) helyiségében, hol csakis **ELSŐRENDŰ KÉSZÍTMÉNYŰ** butorok kaphatók, szolid kiszolgálás mellett. Ép oly kedvező árban és feltételek mellett, mint a fővárosban. Raktáron tart teljes szoba berendezéseket és kellekeket

Imre Árpád butorkereskedése Csikszerezében Rákóci-utca.

Hotel Deák Ferencz

BUDAPEST, Aggteleki-utca 7.

5 perc a keleti pályaudvartól.

80 szoba és kávéház áll a t. vendégek rendelkezésére.

1 személyes szobák 3 koronától.

2 személyes szobák 5 korona 20 fillér.

ELSŐRANGU
CSENDES, POLGÁRI
SZÁLLODA

Gőzfűtés és minden kényelemmel berendezve.

Tulajdonos:

PALLAI MIKSA.